

elv, hogy a káradóst nem lehet többre kötelezni, mint amennyi *a veszteség helyrehozásához mulhatatlanul szükséges.* A konkrét esetben megállapítja, hogy a felperesek joggal nem bíztak az alperes építésében és ezért pénzben ítéli meg a kártérítést.

A Kúria P. II. 2064/1931. számú 1932. december 1-én kelt ítélete kimondja, hogy a baleseti járadék helyett egy összegben végkielégítés csak kivételesen indokolt esetben ítélhető meg.

Fenti ítéletek a kártérítés megtérítésének módja kérdésében érvényre juttatják azt a szociális jogi felfogást, melyet a joggyakorlás terén a joggal való visszaélés fogalmánál érvényesít a bírói gyakorlat és melynek alap gondolata az, hogy a joggyakorlásának oly módon kell történnie, hogy a joggyakorlással járó előnynél ne okozzon másoknak nagyobb kárt. Ez áll a kötelezett féllel szemben is. A jogosult kielégítésének oly módon kell történnie, hogy az a kötelezett félnek a jogosult érdekséremlme nélküli legkisebb megterhelésével járjon.

Ifj. Dr. Szigeti László.

OSZTRÁK JOGI SZEMLE.

Devizarendszabályok.

Irta: *Dr. Deutsch Maurus* wieni ügyvéd.

Rövid cikk keretében az osztrák devizarendszabályok és azoknak az osztrák Nemzeti Bank utasításai alapján alakult alkalmazása nem ismertethetők részletesen.

Csak az alapvető rendelkezéseket ismertetjük itt, és különösen azokra a kérdésekre leszünk figyelemmel, amelyek a külföldet érdeklik. A devizarendelet szóhasználatában fizetési eszköznek számít minden belföldi és külföldi pénzrendszerben kifejezett pénz, váltó, csekk, kifizetés és utalvány. Külföldi fizetési eszközzel való kereskedés *kizárólag* az osztrák Nemzeti Banknak és az általa autorizált személyeknek van megengedve. Kereskedés alatt a következő ügyletek értetnek: vétel, eladás, csere, kölcsönvétel, kölcsönadás, zálogba vétel és zálogba adás, valamint ilyen ügyletek közvetítése, akár iparszerűen, akár nem iparszerűen kötik, ill. közvetítik azokat. Az osztrák Nemzeti Bank határozza meg azt az árfolyamot, amelyen a fenti ügyletek keretében a külföldi fizetési eszközök belföldi fizetési eszközökre átválthatók. Az árfolyamokat a „Wiener Zeitung”-ban teszik közzé. *Tilos közzétenni a külföldi fizetési eszközöknek fenti hivatalos árfolyamoktól eltérő belföldi értékelését.* Ebből a rendelkezésből következik, hogy az osztrák

rák schillingnek külföldön jegyzett árfolyamainak közzététele nincs megtiltva. Az osztrák napilapokban a schilling külföldi piacokon jegyzett árfolyamait meg is lehet találni.

A Nemzeti Bank *írásbeli* engedélye nélkül tilos bel- és külföldi fizetési eszközöket átutalni, letétbe helyezni vagy jóváírni külföldi javára, valamint ilyen fizetési eszközöket külföldre átutalni vagy bármily más módon kijuttatni. *Ezen tilalom alól fontos kivétel a külföldi hitelezők javára többek között az a szabály, hogy belföldi fizetési eszközben szabad belföldön készpénzfizetést eszközölni a külföldi hitelező vagy az ő meghatalmazottjának kezéhez.* Az osztrák devizarendszabályok értelmében tehát magyar hitelező osztrák adósával szemben fennálló követelését *minden további nélkül* elfogadhatja, akár személyesen, akár pedig belföldi meghatalmazottja által, úgyhogy az osztrák ügyvéd minden további nélkül behajthatja a magyar hitelezőnek belföldivel szemben fennálló követelését és azt külön engedély nélkül ki is fizetheti a külföldinek vagy esetleg a külföldi egy másik meghatalmazottjának. Ezzel kapcsolatban ki kell emelnünk, hogy a fenti rendelkezés értelmében külföldi követelését minden külön engedély nélkül lehet *peresíteni* és *végrehajtani*. A joggyakorlat szerint a kereseti kérelemnek külföldi felperesnél arra kell irányulnia, hogy a fizetés végrehajtás terhe mellett az ő osztrák meghatalmazottjának kezéhez teljesíttessék. A Nemzeti Bank engedélye nélkül lehet továbbá bel- és külföldi fizetési eszközöket külföldiek javára bírói letétbe helyezni, valamint külföldiek áruszállításainak vagy szolgáltatásainak ellenértékét bel- és külföldi fizetési eszközben az átvevőnél nekik jóváírni. Az ilyen módon jóváírt összegekkel a külföldi csak az ő saját számlájára és belföldi lakosok javára teljesíthet. A külföldi tehát Ausztriában osztrák követelésével saját számlájára szabadon rendelkezhetik.

A devizarendelet kifejezett rendelkezése szerint *hitelintézeteknél külföldiek javára jóváírásokat eszközölni tilos.*

Az utazási forgalomban a Nemzeti Bank engedélye nélkül 200.— schilling és külföldi fizetési eszközökben 500.— schilling egyenértéke vihető ki.

A magyar devizarendelet intézkedéseire hasonlóan a fentvázolt külföldi fizetési forgalomban is külföldi személynek tekintendő egyrészt az, akinek lakhelye külföldön van, másrészt a belföldi vállalatok külföldi fióktelepei. Az állampolgárság ebből a szempontból közömbös.

A külföldi fizetési eszközök és követelések bejelentésére, illetőleg beszállítására vonatkozó rendelkezések közül kiemeljük, hogy bejelentésre kötelezettek a belföldi lakosok valamint külföldi vállalatok belföldi fióktelepei. Nem

kötelesek ilyen bejelentésre azok a belföldön lakó külföldi állampolgárok, akik nem kereseti célból tartózkodnak belföldön. Ha azonban kereseti célból tartózkodnak belföldön, akkor bejelentésre kötelezett vagyonuknak csak azon része mentesül a bejelentési kötelezettség alól, amelyre nézve bebizonyítják, hogy nem belföldi foglalkozásukból ered. Ez az utolsó rendelkezés nagy jelentőségű azoknak az Ausztriában lakó külföldi állampolgárok szempontjából, akik belföldi kereseti tevékenységük mellett külföldön is folytatnak hasznothajtó foglalkozást.

Bejelentési kötelezettség alá nemcsak külföldi fizetési eszközök tartoznak, hanem külföldivel szemben külföldi fizetési eszközben meghatározott követelés is, amely nem árúexportból származik, továbbá külföldi hitelintézeteknek pénztárjegyei és betétkönyvei. *Külföldi értékpapírok, mint olyanok, nem jelentendők be.*

A hitelforgalomra vonatkozó rendelkezések közül csak azt az egy, a magyar rendelkezésekhez hasonló intézkedést emeljük ki, melynek értelmében külföldi javára bel- vagy külföldi fizetési eszközben való hitelnyujtás, továbbá belföldi fizetési eszközben külfölditől való hitel elfogadása és külföldi fizetési eszközben hitel igénybevétele belföldön vagy külföldön, végül pedig a fent részletezett hitel biztosítására szolgáló bármilyen biztosíték nyújtása és elfogadása csak az osztrák Nemzeti Bank engedélyével van megengedve. A külföldi minőség megítélésénél a törvény kifejezett intézkedése folytán ebből a szempontból nem az állampolgárság, hanem a lakhely irányadó. A magyar 4500/1931. M. E. rendelet intézkedésével szemben a hitel meghosszabbításához a Nemzeti Bank engedélye *nem* szükséges.

Telekkönyvi jogi szempontból — legalább is a bécsi bíróságoknál — az a gyakorlat alakult ki, hogy a ranghelybiztosítási kérvényeket, ha azok effektív külföldi fizetési eszközökre szólnak is, a Nemzeti Bank engedélye nélkül intézik el, abból a megfontolásból indulva ki, hogy az elintézéskor még nem bizonyos, hogy, be fognak-e kebelezni arra valamilyen jogot. Külföldi fizetési eszközben meghatározott tartozásokat — ha az adósságlevelet az első devizarendelet érvénybelépése, azaz 1931. október 9. előtt állították ki telekkönyvi bekebelezésre alkalmas formában, — minden további nélkül bekebeleznek. Ezen időpont után kiállított okiratokat, ha külföldi fizetési eszközre szólnak, csak az osztrák Nemzeti Bank engedélyével kebeleznek be. Schillingre, aranyra, vagy aranyschillingre szóló adósságleveleket a Nemzeti Bank hozzájárulása nélkül kebeleznek be.

Miként a magyar devizarendelet szerint is, osztrák jog értelmében sincs jogorvoslat az osztrák Nemzeti Bank autonóm intézkedései ellen.

NÉMET JOGI SZEMLE.

A ráadás a német törvényhozásban.

Irta: Dr. J. Auerbach berlini ügyvéd és közjegyző.

Az infláció befejezte után, az árukinálat fokozódása következtében, nagyon elharapódzott az a szokás, hogy a *vételkedv* fokozása céljából ráadásokat adtak. E jelenség minden ipari és kereskedelmi államban megfigyelhető volt és sok államban a ráadás jogi szabályozásához vezetett. Egyes államok, mint például *Magyarország*, a jogalkalmazás útján, általános megfontolásokból a ráadási ügyletek tilalmához jutottak el. (L. a m. kir. Kúria határozatát, nyomtatásban megjelent a „Ligue Internationale contra la Concurrence illoyale”-ban, 51/52 old.). Különösen heves volt a harc Németországban a ráadás, vagy az *értékreklám* mint vételkedvfokozó eszköz körül, (így nevezik a ráadást szemben a szó-, vagy ábra-reklámmal.) Két érdekcsoport vett részt a harcban és ez a két érdekcsoport még mindig farkasszemet néz egymással, az egyik oldalon az Értékreklám Védőszövetség (Schutzverband für Wertreklame), a másik oldalon a birodalmi bizottság a ráadás tilalmáért (Reichsausschuss für das Zugabeverbot). A törvényhozás hosszú ideig húzódott attól, hogy ezt a tárgykört törvényhozási úton szabályozza, mert ezt az iparszabadság korlátozásának tekintette volna, ezt pedig lehetőleg el akarta kerülni. Azt remélték, hogy a *birói gyakorlat* el fogja dönteni a kérdést, hogy vajon megengedhető-e a ráadás vagy nem. Ebben azonban csalódtak, mert a Reichsgericht az 1926. december 23-án kelt döntésében (R. G. in Strafsachen 61. kötet, 58. lap) ezt mindig az egyes eset körülményeitől tette függővé. Elvileg ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy a ráadások ígérese és adása a kereskedelmi forgalomban nem feltétlenül tisztességtelen verseny, de könnyen lehetséges, hogy az eseti tényállás kimeríti a tisztességtelen verseny fogalmát. Hogy ez tényleg így van-e, nem lehet *általánoságban* eldönteni, hanem mindig csak úgy, hogy az egyes esetet kell figyelembe venni. A döntő körülmény az, vajon az eladó az árúját a ráadással együtt oly árért adja-e el, amely megfelel hasonló minőségű és fajú árúknak ugyanabban az időben hasonló üzletekben-elforduló piaci árának. Ha azonban a kereskedő abban a tudatban, hogy a ráadást egészben a vevőre hárítja, szándékosan magasabb árat szab, mint amennyi a ha-